

A L'HORA DEL FRONT ÚNIC

Visca Catalunya!

De cap a cap del país va sentir-se diumenge un gran Visca Catalunya! Durant molts anys, aquest crit era subversiu. I, desgraciadament, era un crit romàntic. Diumenge passat, aquest crit tenia un altre caràcter: victoriejant Catalunya votàvem la nostra llei. Durant els darrers anys de la monarquia, victoriejar Catalunya era il·legal. L'única cosa legal era l'esclavitud... i el robatori. Només l'adveniment de la Repu-

A l'hora que foren dites, les paraules de Macià tenen un gran valor i demostren que no som un vislote acantillador. Llegiu aquest altre paràgraf de la mateixa allocució: «Ja som lliures! Ara que no som, ara és quan, més que mai, vull obrir els braços vers els altres pobles d'Ibèria per tal d'ajudar-los a conquerir les llibertats que nosaltres ja tenim. Ara veuran com la nostra cordialitat era i és sincera. Ara com-

De Dijous — a Dijous

Don Miguel de Unamuno és un basic enamorat de Castella. La condició del seu esperit, ple d'un misticisme dogmàtic, l'ha impedit d'arribar a espanyol i s'ha quedat a castellà. I, així com un castellà ben castellà és un veritable espanyol i, a contrari, es diu Espanya, un basic, entossudat a fer de castellà, i entossudat d'una manera apassionada, no té més límit al seu horitzó que una Castella novel·lesca i empecada, creació del món interior de l'amant, com solen ésser totes les dames dels nostres pensaments. I aquest basic enamorat — Unamuno — és exclusivista com tots els enamorats, i la passió li lleva el coneixement.

Perquè, si no fos així, com podria sostenir una persona culta i en alguns aspectes genial, com ell, que el primer acte de cultura, que vol dir afirmació de personalitat, d'un poble o d'un individu, és abandonar un dels atributs essencials de la personalitat, com és l'idioma? Hauria estat possible que Cervantes, per citar un autor car a don Miguel, tan influït i tan coneixedor de la literatura italiana, s'hagués pres la feina d'escriure la seva producció en italià, llengua molt més culta i perfecta aleshores que la castellana?

Es més: com pot gosar don Miguel donar als catalans el consell que abandonem la nostra parla si volem assolir el nivell que ens pertoca, quan la nostra història literària és una brillant demostració del contrari? Catalunya, o no serà res, o si ha d'ésser cap cosa, cal que sigui precisament en català.

Tot l'error del senyor Unamuno procedeix de considerar l'idioma com un mer instrument que pot canviar-se a voluntat.

Amb aquest concepte, pot fer l'apologia de l'esperanto. I és curiós que defensi el punt de vista esperantista més juridis don Miguel de Unamuno, aquell don Miguel que ha dit i ha escrit coses molt justes contra els excessos de l'esperanto i dels esperantistes i llur literatura.

«Hem dit passió i no volem escriure, com d'altres fan, la paraula odi; tenim don Miguel per un amorós apassionat d'unes quantes coses que ell estima i que, per tant, les veu a la vegada clares i fosques; sobretot veu fosques totes aquelles coses que són fora de l'òrbita de la seva passió. — R. LL.

MIRADOR INDISCRET

Ara ja l'hi haurà dit

En el míting dels esportius celebrat dijous passat al Centre de Dependents, va parlar un jovenet que representava la «Penya Coratge» de Vilassar (grup d'aficionats als esports). Els organitzadors van incloure'l en el programa, tenint en compte que duia el discurs escrit amb una cal·ligrafia impecable, el qual discurs gairebé s'havia après de memòria de tantes vegades de llegir-lo.

Va fer una sortida de cavall sicilià. Cada vegada que feia una pausa, girava full, llegia el començament de la nova pàgina i tras-tras-tras, engegava com una traca. Al final del seu discurs va avançar un parell de passes i va dir:

—Puc dir a l'Avi que els esportius accepteu l'Estatut?

—Sí!!!

Aleshores, el noiet va retirar-se. Va marxar de l'escenari i es va posar de guàrdia a la porta del Centre, per tal de poder dir a l'Avi — així que arribés — que ja podia estar tranquil, que els esportius li havien promès votar l'Estatut.

Quan el President va arribar, el jovenet de Vilassar no va poder complir l'encàrrec. Amb les empentes de les persones més grans va anar a parar sota les faldilles d'una dona.

Les aparences enganyen

L'amic Pau Cirera va parlar al públic d'esportius recomanant-los l'Estatut. Aquest Cirera, però, va resultar cirera sense pinyol i el públic troba ensopeït els discursos sense pinyols. En parlar de l'entusiasme de la gent d'esport, digué:

—Estic molt content, molt content...

I ho deia amb una cara tan trista que feia ganes de plorar.

«Aquesta sala em recorda...»

En Soler Bru, ex-directiu del Barcelona, va començar així:

—Aquesta sala em recorda...

Entre els socis del Barcelona que assistien al míting, hi hagué un moment d'expectació. Hom recorda de seguida que en aquella mateixa sala va celebrar-se una cèlebre assemblea del club blau-grana, en la qual (no volem discutir si amb raó o sense) el senyor Soler Bru fou destituït, amb gran escàndol, de secretari i expulsat del club.

No és pas que vulguem retreure fets passats, ni que vulguem molestar el senyor Soler Bru. Però volem registrar el fet innegable de l'expectació barcelonista, que no deixa de tenir gràcia.

L'home de la nit

L'heroi de la nit, l'orador que va fer posar els cabells de punta al públic, fou En Pepito Torrents. Van dir que parlava en nom d'El Mundo Deportivo i va resultar un perfecte representant del Sindicat Unificat dels esportius. Va dir mal d'En Maura i dels senyors del Foment i es va entèrrer davant la taverna — plena de provisions — bombardejada pel comandant general d'Andalusia.

El to vibrant del discurs d'En Torrents va sorprendre molta gent. Potser ho feia que anava afeitat, però En Torrents no semblava En Torrents.

Nosaltres sabem el secret d'aquesta metamorfosi. En Torrents viu a l'escala mateixa on viuen el comandant Farràs i el comunista Maurin i tot el que va dir ho havia sentit pel celobert.

Vam quedar «atrabalats»

En nom dels homes de La Rambla va parlar l'administrador, el senyor Abril. Ens va estranyar que tractant-se d'un míting d'esportius, no parlés en nom de La Rambla el director esportiu, Aymami i Baudina, el qual porta escrits tres cents cinquanta quatre articles parlant d'esport i ciutadania i celebrats no sabem quantes conferències i mítings del mateix caràcter. Més encara, trobant-se l'alludit entre els espectadors.

Vam preguntar-ho a l'interessat. I no ens va treure de dubtes.

—No sabeu per què no he parlat?

—...

—Doncs jo, tampoc.

Varem quedar «atrabalats» amb la resposta.

Una desil·lusió explicable

Després de parlar l'Abril en nom dels homes de La Rambla, el públic esperava un orador del sexe femení que parlés en nom de les dones.

No hi hagué tal orador i molts van sentir-se defraudats.

Un esportiu s'ho explicava així:

—Que no us feu càrrec que aquesta hora les dones de la Rambla tenen feina?

Els regidors esportius

Durant la celebració del míting dels esportius pro-Estatut, els regidors esportius van formar com un sol home i ocuparen una de les llotges més properes a l'escenari.

Aquesta llotja, però, era en el teatre Còmic.

En Pujols, profeta

En certa ocasió, Francesc Pujols, parlant amb l'alcalde de Martorell, li va dir:

—Riera, ara vols cremar la bandera catalana, però vindrà dia que sense adonar-te'n te la trobaràs dintre la calaixera.

Efectivament, abans d'un any, el mateix alcalde feia col·locar la bandera a l'Ajuntament. La profecia de Pujols s'havia complert.

Fa pocs dies que també a l'alcalde — que continua essent-ne el senyor Riera — va fer-li una altra profecia, la meitat de la qual ja s'ha realitzat. Riera, alcalde, prohibeix unes ballades de sardanes. Pujols, amb un gest d'home d'ampla visió, li remarca:

—No vols deixar ballar sardanes a la plaça i acabaràs ballant-n'hi tu.

Riera no n'ha ballat encara, però malgrat prohibir-ho, els sardanistes hi dansaren com si res, amb tota tranquil·litat, davant l'astorament dels partidaris del senyor ballé. Però no cal dubtar que a no trigar hi veurem ballar el propi Riera, perquè, com feia observar un amic nostre, en cas contrari Pujols deixaria d'ésser profeta, i això sí que no ens ho podem arribar a imaginar.

Piquiponiana

Als sumptuosos locals dels diaris piquiponians, van fer obres, per fer-los més sumptuosos encara i per donar un motiu d'esverament als redactors, que saben per experiència que, infaliblement, després de cada reforma sumptuària en ve una altra d'administrativa, encaminada a fer economies a base de retallar el sou dels redactors i treure'n algun al carrer.

El senyor Pich i Pon explicava a un visitant — no cal dir que era una autoritat — les reformes que s'anaven a fer:

—Esto — va dir — serà de marmol de carraca.

Tòpic vell reformat

Es veu que aquella frase tan desacreditada per ximple i poca-solta, de pobre però honrada, encara té un cert atractiu per algunes mentalitats i no pas de burges precisament. Ara que, com que potser resulta ja una mica gastada, hom la modifica ben originalment.

L'altre dia la poguérem veure en un manifest dels vaguistes de la Telefónica, en aquesta forma:

«Nosotros, humildes, pero honrados trabajadores...»

Ah, i a part! Allò d'humildes, no s'ho creguin, eh? Oferim una medalla a quell que trobi el més petit rastre d'humilitat en tot el manifest.

La paret de Can Comilles, de la Rambla, repleta de cartells de propaganda del diumenge passat

blica podia posar fi a la tragèdia de Catalunya i a la pèrdua de les seves llibertats, que començà amb l'arribada dels Borbons, de miserable memòria.

Segons el Pacte de San Sebastián, cal ara que les Corts aprovin l'Estatut votat pel poble de Catalunya. Es tracta, doncs, d'un pacte entre dues democràcies. I ara tothom es pregunta: Aprovaran les Corts l'Estatut de Catalunya? En realitat, la cortesia entre els dos pobles exigeix que no sigui modificada ni una línia de l'Estatut. La modificació de l'Estatut seria, per part de les Corts, un abús de cosobirania. Només els reis s'han atorgat aquest privilegi.

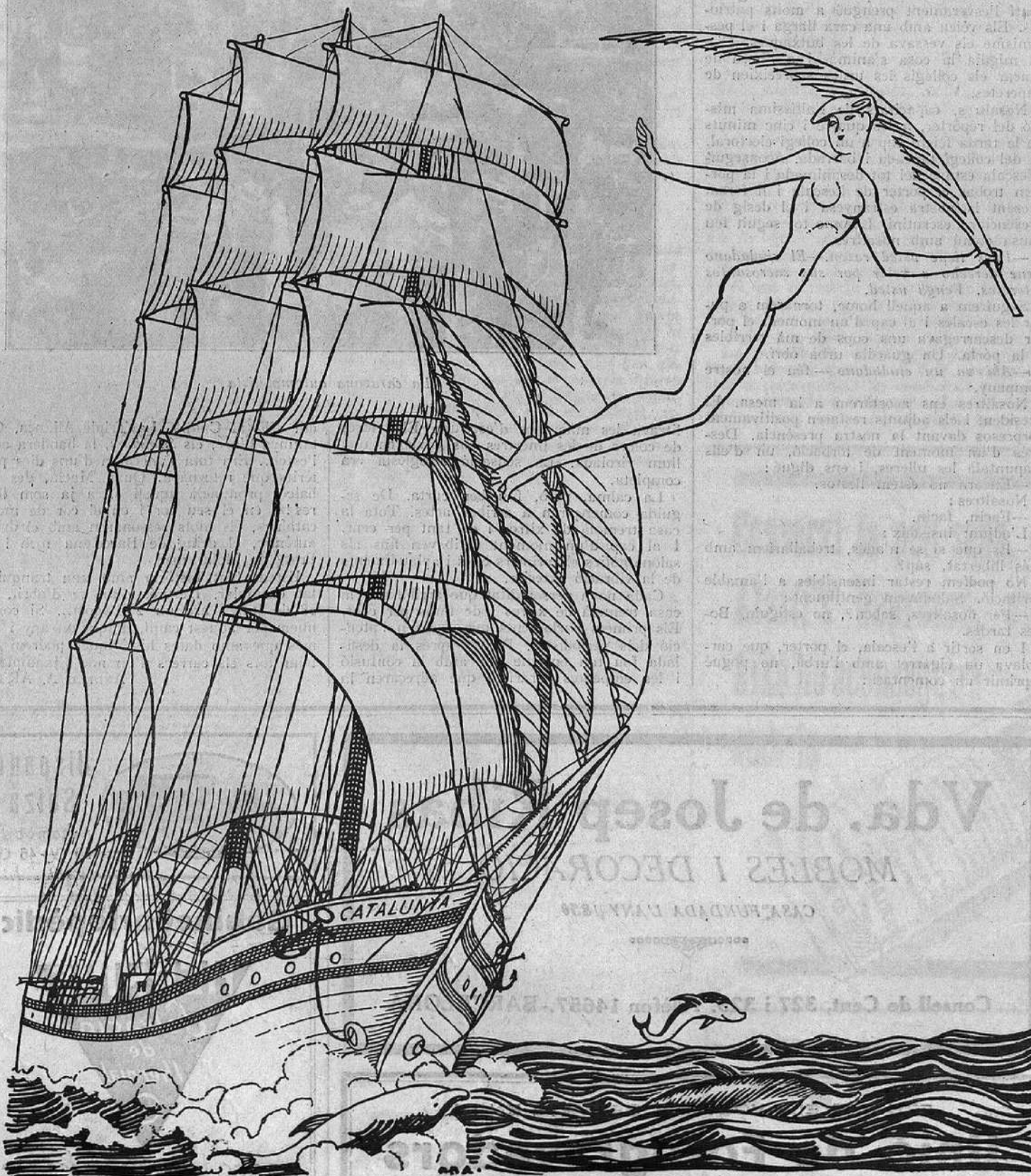
La votació de l'Estatut ha estat una prova indiscutible de la voluntat de Catalunya. L'Estatut ha estat aprovat per una xifra molt superior a l'enorme xifra de les eleccions de diputats a Corts. I cal tenir en compte que el nombre de vots negatius és insignificant, la qual cosa demostra que la colònia forastera no s'oposa a l'autonomia de Catalunya i té confiança en el govern català. Aquest fet ve corroborat pel nombre formidable de signatures que la colònia forastera que no té vot va posar en els àlbums d'homenatge al president Macià. I encara hi ha les visites de les associacions regionals al president de la Generalitat, visites de respecte i cordialitat, que varen fer molta impressió als que varen presenciar-les.

Tan important com aquests resultats, és el nombre de signatures femenines a favor de l'Estatut. Afortunadament, aquest rècord fou portat amb molt rigor, precaució que dona un valor excepcional al plebiscit femení.

Totes les formalitats han estat, doncs, complertes exactament. Des d'aquest punt, l'Estatut és irrevocable. I si tothom ha reconegut que la llei d'autonomia és un model de ponderació, cap obstacle no pot oposar-se a l'aprovació ràpida i amistosa de la llei d'abolició de l'esclavitud. La sospita, encara que prenguéssim les formes de la filosofia i la retòrica més elevades, tindria una eficàcia catastròfica i serviria per enfondir divergències. No volem creure que això succeeixi i que la decepció hagi d'ésser la companyia inseparable del règim.

Ara més que mai cal cridar: Visca Catalunya! Però, per victoriejar Catalunya cal la unanimitat entre els catalans. És l'hora del front únic. En aquest moment, tota baralla de partits seria criminal. «Tingueu en compte — digué Macià des del balcó del palau de la Generalitat —, tingueu en compte, i ho die de tot cor, que la llibertat de Catalunya no es deu a un home ni a un partit.» «Que no us mogui mai cap rancúnia, ni cap odi — digué encara Macià —. Penseu que l'amor és la flama que tot ho arboria.» Ni odi a les altres democràcies d'Espanya, ni odi entre els catalans. Només amb aquesta generositat demostrarem que som dignes de governar-nos.

Espanya no ha de tèmer la llibertat de Catalunya. En el moment solemne d'haver estat aprovat l'Estatut, el president Macià va dir paraules molt justes. Va recordar-los i va recordar-nos que «per a assolir la nostra llibertat no hem necessitat ningú. La nostra victòria és fruit de nosaltres mateixos; l'hem obtinguda nosaltres». Seria inútil insistir en la importància que donem a aquest extrem. «Però precisament per això — va afegir el president — volem ésser més generosos que mai. La nostra abraçada als altres pobles ibèrics està plena de generositat i d'amor veritables.»

A la pàg. 2:

Anècdotes i fervors de l'Estatut, per Andreu A. Artís

Un poeta inèdit

La vasta ignorància enciclopèdica dels diaris gràfics, però no il·lustrats, de Barcelona, és ja cosa proverbial. El pobre que vulgui orientar-se mirant els seus *sants*, anirà ben descaminat.

Llegint *La Noche* del dissabte passat tinguerem una agradable sorpresa: un nou poeta havia vingut al nostre món literari. L'epígraf d'una de les fotografies que ens serveix aquest diari ens assabentava que havia guanyat els Jocs Florals de Santa Eulàlia d'Horta (suposem que la Flor Natural) el poeta *Pedro Arnau*, el qual figurava en la fotografia al costat de la reina, de la festa i voltat de la cort d'amor, però en anar a veure la cara que feia aquest nou poeta, el nom del qual llegíem per primera vegada, ens trobàrem amb el rostre de Salvador Perarnau.

Moréas porta monocle

Si per alguna cosa despunta l'ex-príncep de la bohèmia barcelonina —volem dir l'intel·lectualíssim Lluís Capdevila—, no és pas per la crítica pictòrica. L'altre dia, parlant d'uns quadros que representaven uns paisatges, ens explicava que el feien pensar: «en un Cézanne menys boirós, més clar, més precís, més cantellut que el pintor francès».

A part de la redacció —que és cosa admirable—, és digne de notar en aquesta frase la clara visió i el profund coneixement que té el nostre admirat Capdevila de les qualitats i els defectes de l'obra de Cézanne. Senzillament: no sap pas de què va!

Un cas greu

Com a crític divertit, no es pot pas negar que Josep Maria de Sucre s'emporta la palma. Els seus articles són sempre una de les coses més refrigerants que trobareu en les pàgines de *L'Opinió*.

En un dels darrers números d'aquest diari ens deixa el pobre Francesc Domingo capolat sota una pluja infernal d'improperis de la pitjor mena.

Entre altres coses, totes prou infamants, d'una persona tan amable i simpàtica com l'en Domingo arriba a dir-ne que és un «alarb neutralitzat pel laic modern», el qual «no concep la natura, per als seus elements de pagania, arbres, muntanyes, cel blau: se l'explica per l'esperit, no per les passatges anodines dels seus vestits, per la profunda vida metafísica dels seus personatges quotidians».

Nosaltres ens oferim per padrins a Domingo si vol desafiar Josep Maria de Sucre per tots aquests penjaments que amb tanta de tranquil·litat, sense com va ni com costa, el senyor Sucre llança contra el bon nom del nostre pintor.

Cultura rural

Sembla que no ha prosperat la pensada de mudar el nom del poble de Sant Cugat del Vallès per Ciutat de Pi i Margall del Vallès. Però, a proposta d'un regidor federal reconegut, molt interessat en la millora urbanística de Valldeix, l'Ajuntament de Sant Cugat va pendre l'acord de subscriure's a *La Traca*, per tal que, relligada en volums, servís per a anar fent una biblioteca popular.

Es segur que a l'entrada d'aquesta biblioteca no s'hi gravarà la salutació llatina *Salve*, com hi ha a la Biblioteca de Catalunya. Res de coses que facin tuf de sagristia! Cal seguir l'exemple d'aquell federal reconegut que en recomanar-li en les darreres eleccions la candidatura Baltà, Bastardes i Serra Hunter, es féu explicar qui eren aquells senyors que no coneixia. I en dir-li que Serra Hunter era el rector de la Universitat, va llençar la candidatura tot dient:

—Jo sóc anticlerical; jo no en voto de rectors!

I va anar a votar el capità Sediles, tot cofoi i satisfet.

Paciència per vuit dies

Tenem composta, a punt d'inserir, una carta que hem rebut del senyor Josep Canudas respecte una noteta publicada en aquesta mateixa secció la setmana passada, quan del senyor Francesc Serinyà hem rebut una altra carta sobre el mateix assumpte, massa tard per incloure-la en el número d'avui.

En vista d'això, preferim donar compte d'aquestes cartes la setmana vinent i re-fundre en una de sola la contesta que ja teníem feta a la carta del senyor Canudas i la que hem de fer a la carta del senyor Serinyà, encara que totes dues cartes diguin el mateix en el fons.

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS
F. FERRER AYMAR
Clarís, 5 : Telèfon 19763
BARCELONA

ANECDOTES I FERVORS DE L'ESTATUT

Els arbres de la Rambla són els termòmetres que registren la temperatura ciutadana. Quan Barcelona arriba als quaranta graus de febre, els troncs dels arbres esdevenen grocs, vermells, blaus, de tots colors. Els cartells inflamats no respecten res. S'atreixeixen amb les parets venerables dels palaus nobiliaris i apedacen les façanes de les esglésies. La noblesa i l'església callen. Saben que l'hora actual no és la seva, i rondinant per dins es presten a fer de suport de la propaganda democràtica.

Possiblement la campanya pro-Estatut hagi batut el rècord de propaganda política. Hi hagué un parell de dies en què tots els rètols de la ciutat s'esfumaren, i només hi quedà un «Sib» fantàstic flotant en l'aire.

Dijous, divendres i dissabte, al pati de la Generalitat, creiem trobar-nos a la sortida d'un repartiment de premsa escolar. Baixaven per l'escala homes, dones i criatures. Duien a les mans paquets d'impresos i enrotllats aquells banderins amb la llegenda «Voteu l'Estatut». La vigília de la votació calgué instal·lar unes taules sota les voltes de l'entrada.

Els taxistes excel·liren amb llur entusiasme. N'hi havia que emperaven per complet el cotxe. Entre els grups de la Plaça de Sant Jaume es comentava elogiosament el fervor patriòtic dels xofers. Veritablement, passat el diumenge, la feina a netejar els cotxes seria intensa. El ciutadà esgarriacri no tardà a deixar sentir la seva veu:

—No veieu que amb el color únic han de pintar-los de nou...

Els diaris catalans han establert una competència aferrissada d'entrefilets. Als catalans que no votessin hom els ha dit de tot. *L'Opinió* de dissabte potser s'endugué el rècord. Només els deia desertors, traïdors i criminals... Fou potser per això que foren moltíssims els que travessaren el país de cap a cap per a dipositar la papereta a les urnes. Fou també per això que molts grups excursionistes advertiren amb gaselles a la premsa que els inscrits en llurs sortides del 2 d'agost no tenien vot degut a la poca edat. I fou potser també per això que els pocs ciutadans que a primera hora del matí de diumenge anaven vestits de blanc a passar el dia a la platja, circulaven pels carrers arrambats a la paret, com si temessin d'un moment a l'altre l'agressió personal.

Les votacions, a l'estiu, es descabdellen amb un *valenti* desesperant. Diumenge al matí l'esverament prengué a molts patriotes. Els veïeu amb una cara llarga i el pessimisme els vessava de les butxaques. Cap al migdia la cosa s'anima, i a l'hora de tancar els col·legis les urnes sobreixien de paperetes.

Nosaltres, capacitats de l'altíssima missió del reporter, a les quatre i cinc minuts de la tarda feiem cap a un col·legi electoral, ta del col·legi tancada i barrada. Aconseguí l'escala estava del tot desanimada i la porrem trobar el porter de l'escala i li ferem present la nostra estranyesa i el desig de presenciar l'escrutini. L'home tot seguit féu causa comú amb nosaltres.

—Pues tiene usted razón.—El ciudadano tiene derecho a votar por sus sacrosantos intereses. Venga usted.

Seguírem a aquell home, tornàrem a pujar les escales i al cap d'un moment el porter descarregava uns còps de mà terribles a la porta. Un guàrdia urbà obrí.

—Ahí va un ciudadano—féu el nostre company.

Nosaltres ens acostàrem a la mesa. El president i els adjunts restaren positivamente sorpresos davant la nostra presència. Després d'un moment de torbació, un d'ells s'apuntalà les ulleres, i ens digué:

—Encara no estem llestos.

Nosaltres:

—Facin, facin.

L'adjunt insistí:

—Es que si se n'arén, treballariem amb més llibertat, sap?

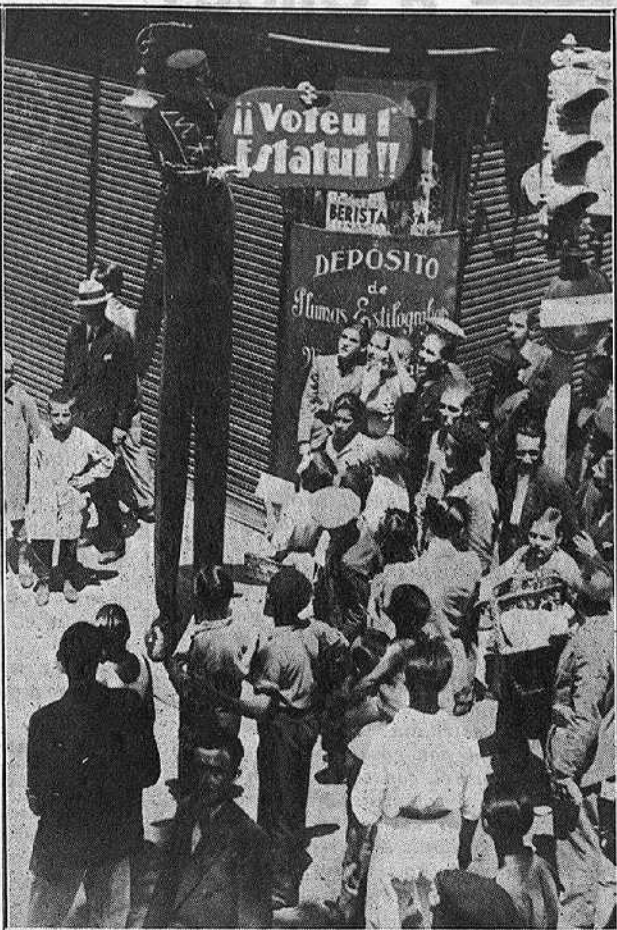
No podíem restar insensibles a l'amable invitació. Saludàvem gentilment:

—Per nosaltres, saben?, no estiguin. Bones tardes.

I en sortir a l'escala, el porter, que carregava un cigarret amb l'urba, no pogué reprimir un comentari:

—Y para eso tantas p...!

No sabem per què en entrar a la Generalitat el diumenge a la tarda, ens vingué a la memòria el dijous sant. Una gentada senzilla i admirada arrossegaven els seus pels patis i els salons del Palau. S'emba-dalien davant les pintures del Saló de Sant Jordi i treien el nas a la plaça pels balcons. En els dies aquests és la Generalitat la veritable casa del poble.

El major èxit de curiositat

Penetràrem a les oficines pro-Estatut. Acostumats a l'activitat dels dies anteriors, ens colpiren les dependències desertes. Tarradellas, el generalíssim de l'Estatut, esperava els primers resultats de la batalla aclofat en un cadiral. Després d'una setmana febrils, ara li havia entrat també aquella lassitud que emmudia els telèfons i para-

paraula als radioients unes quantes falses personalitats, les quals usurparen la veu de regidors, diputats i fins i tot de consellers de la Generalitat.

Poques coses tan divertides com aquell despatx en el qual s'instal·là el micròfon. En un recó, de cara a la paret, Roc Boronat, el *speaker*, modulant la veu i acariciant les paraules. A la seva esquena, un grup compacte de polítics i aficionats tiraven al blanc amb els ulls damunt una damisella rossa, embrunida pel sol, i vestida amb una delicada roba verda que li donava aparença de sirena.

Es la Generalitat la casa pairal de tots els irredentismes. Diumenge a la tarda, entraven al despatx del president un grup de bascos, la boina al cap i arborant la bandera verda creuada de vermell. Parlaren a Macià amb paraules inflamades, i recordaren aquella triple aliança del 1923, el dinar del Continental... Els records aquests posaren un punt de tremolor a la veu del President, que els acomiadà emocionat.

No havia passat un quart que arribà fins a Macià l'altre membre d'aquella aliança. Un grup de gal·les amb llur bandera. No duïen l'arborament dels bascos, sinó ben al revés, una gaita planyívola i una xamósia mena de pocs anys. Macià els digué de quina manera estimava Galícia, i que comptessin amb Catalunya per tot. Aquella triple aliança de 1923, destruïda per la dictadura, vetaci com es retrobava simplement, mentre ens arribaven apagats per la distància els crits de joia amb què el poble saludava la Catalunya alliberada.

Quan la Plaça de Sant Jaume s'encenia amb el rosa lluminós de la façana de l'Ajuntament, des del balcó de la Generalitat el conseller Ventura Gassol feia revivre damunt la gentada els morts gloriosos de Catalunya. En una cavalcada verbal, passaren Claris, Fivaller, Casanova, Lluís, Ausiàs-Marc; i els morts contemporanis: Ferrer, Layret, Seguí, Martí Vilanova, Miralpeix, l'obrer desconegut... Algú trobà a faltar Prat de la Riba.

Fou una Pasqua de Resurrecció. A baix a la plaça, ressuscitaren llegendes que hom creia ja mortes: «Visca Catalunya lliure!», deien algunes pancartes. Diumenge ressuscitaren també, cantats per la multitud, *Els Segadors* aquells, que fa tres mesos provàrem d'enterrar una nit en el Palau de la Música Catalana.

Feia uns moments Macià havia rebut uns combatents d'Estat Català, que li pregaren que els deixés enlairar una bandera catalana amb l'estel solitari. Macià aconseguí dissuadir de la idea aquells xicots apassionats i rebels. Però diumenge la tarda en l'ànima de Macià devien lliurar una batalla silenciosa el President de la Generalitat i el cab-

La caravana automobilista

litzava les màquines d'escriure. Els vidres de colors de les finestres ens enviaven un llum violada. La sensació d'església era completa.

La calma, però, fou ben curta. De seguida començaren a arribar actes. Tota la casa tremolà de xifres i de tant per cent. I al cap d'un moment arribaven fins als salons gòtics els primers crits i aplaudiments de la vibració exterior.

Cada nova personalitat que arribava a la casa tremolà de xifres i de tant per cent. Els primers parlaments merescueren l'atenció dels periodistes. Però després la desfilada fou tan enorme que amb la confusió i les empentes juràvem que adreçàrem la

dill d'Estat Català. La Triple Aliança, Catalunya lliure, els *Segadors*, la bandera amb l'estel... Era tota l'anecdota d'uns dies preterits que retornava. Quan Macià, des del balcó, pronuncià aquell «Ara ja som lliures!», en el seu cor i en el cor de molts catalans, els mots ressonaren amb el dring autèntic, el dring de Barcelona 1920 i de Prats de Molló 1928.

Estem fent història amb una tranquil·litat exemplar. Després d'un 14 d'abril, un 28 de juny; ara un 2 d'agost... Si continuem per aquest camí, d'aquí un any i no més que amb dates històriques podrem batejar tots els carrers d'un nou Eixample.

ANDREU A. ARTÍS

L'APERITIU

València. — Vetaquí que els valencians han tingut amb mi la delicadíssima atenció de nomenar-me mantenidor dels Jocs Florals del Rat Penat, atenció que jo els agraïxo moltíssim i que m'ha proporcionat l'avinentesa de fer un viatge ràpid a la celestial ciutat mediterrània. Jo a València hi he estat unes quantes vegades. Una fou en una final de campionat de futbol, i recordo que vaig anar del camp al moll en una mena de cupé desmarxat, guiat per un cotxer que s'assemblava a En Francos Rodríguez, i mentre corriem entre una gran traca d'insults, anaven petant a la capota del carruatge uns precs i uns melons preciosos que malaguanyats per l'ofici que feien. Una altra vegada vaig anar a València a estrenar un drama, i això, naturalment, em va cagar una mica els nervis. Hi he anat també de turista, amb l'obligació de veure tota l'arqueologia de la ciutat i menjar totes les paelles típiques més anomenades. Això vol dir que si València altres cops m'ha fet un gran efecte, sempre hi ha hagut una mena de *handicap* físic o moral que no m'ha deixat disfrutar del tot.

Ara no; he anat a València, només amb l'obligació de pronunciar un discurs, i llevat d'això, que a mi ja m'agrada, tot han estat convits i delicadeses. En lloc de veure la catedral i la Llotja, he anat als toros, que a València en diuen els bous. En lloc de menjar paelles científiques, he menjat el que m'ha donat la gana; en lloc de veure canonges truculents i arxivers de cera pintada, he vist xicotes espantoses, cupletistes completament indomites, i amics d'una camaraderia i una gentilesa que s'hi pot pujar de peus.

La festa del Rat Penat és de les coses més pomposes que es celebren al món. Els macers de la Diputació de València van una mica vestits de cardenals i una mica d'agutzils dels toros i una mica de gegants de la processó, tots de seda de primera, i amb unes porres líquides i rutilants que semblen taronjades fresques. A més a més d'aquests grans macers, hi ha l'alcalde i els regidors, que van plens de medalles, de plaques d'or i de cordons penjats al coll com una mena de serpes tropicals. Tot el teatre està ple de senyores de la millor pell i músiques d'un metall intens i comprimit, carregat de camàndules i de notes greus. Per un discurs en un ambient així és com entrar en el palau submari d'un pirata i demanar la mà d'una sirena impossible. No us penseu, damunt de la roba millor que tinc, també m'hi varen posar unes grans medalles i uns grans cordons; vull dir que també feia el meu efecte.

La cosa més bona de la festa va ésser l'alcalde de València, que és apotecari i es diu doctor Trigo i hom afirma que ha inventat una magnèsia de primera. Aquest doctor Trigo té setanta anys, i una còrpora aquàtica, fa pensar en la morsa polar i en els senadors venecians de la bona època. Va fer un discurs sobre el progrés material, un discurs laic, impressionant, en un valencià tendríssim, ple de floretes zorlillesques i caramels de processó de Corpus.

Després del doctor Trigo, he disfrutat moltíssim amb els cartells de focs artificials. A l'Alameda, en mig dels pavellons oficials i dels grans casinos de València, cap allà a la una de la nit, enguèren el castell. Tot el que es digué és poc. El castell de focs dura dues hores; enguèren uns coets que en diuen «carcasses», els quals pesen deu o dotze quilos, els projecten cel en l'aire amb un canó, i quan és a una certa altura, els coets comencen a fer de les seves. Una «carcassa» porta dintre del seu cos tots els ingredients de la fascinació. Demaneu meduses, madrepores, estrelles de mar, llonganisses, barrets de capella, mantons de Manila, baldifes, tot plegat dels colors més fins de les més translúcides anilines, amb una mà de trons i espèctes que fan tremolar el budell prim i acabeu tenint la sensació que el món s'enfonsa. D'aquests coets en tiren a milers, perquè els castells de focs valencians són generosos, com l'horta, com la cuina valenciana i com els ulls de les xicotes, que no s'acaben mai de tan negres i tan plens de melodrames i d'alegria.

Jo em penso que València és una de les coses més suculentos del món; els sens dubte estan molt satisfets de llur burgesia i de llur aristocràcia que parlen un castellà remollet com el pa de dos dies, i ara encara es maregen amb debilitats monàrquiques i reaccionàries. Dintre aquesta aristocràcia hi ha de tant en tant una xicoteta que té tota la consistència marina i treballada d'un bon caviar, però la cosa més fina de València és el contingent rural, les noies i els xicots de l'horta, sobretot aquestes mosses de divuit anys que tenen una pell torrada i plena de perfum com el millor café de l'Àraba.

Un altre punt importantíssim de València és el port. Jo ja sé que el Baedeker diu que la Llotja és una gran cosa, jo no ho nego, però si m'he de perdre a València, em trobareu al port. I tota la gràcia consisteix per mi en què es tracta d'un port de tràfic agrícola; no hi ha ni el tuf, ni la poesia metàl·lica i ollosa dels ports industrials. Allí les coses són netes, precises, ben retallades sobre un cel de laca. Els valencians, traçadíssims, en totes les coses de l'agricultura posen aquell cop de mà femení i picant; els cistells de ceba, de taronja i de tomàquet semblen per jugar a nines; tot és polit i murri.

No he estat mai a Cuba, però no sé per què València em fa pensar en les coses que he sentit explicar de l'Havana; és possible que aquestes dues ciutats no s'assemblin gens, però dintre meu s'hi ha fet una associació moral que difícilment podré destruir. Les palmeretes de València em fan venir unes ganes terribles de cantar una havanera ben melosa, de beure quatre gotes d'aigua de coco i de deixar que em plogui a l'orella, com un cant de grill, una sonsònia de guitarra que fa el bot dintre el ventre d'una barca solitària.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Vda. de Josep Ribas
MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA
Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

Hispano Suiza
Automòbils
20 CV-46 CV

Gabinet ortopèdic

HERNIUS
Salvació
de l'hernia

ARAGÓ, 277, ENTRESOL, 2.
DE 10 A 11 DE 4 A 7
TELÈFON 76850.-BARCELONA

ESPECIALITAT EN LA MIDA
FITÓ
BARCELONA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

LA TASCA DE LES CONSTITUENTS

L'actitud de l'Esquerra

Hem vist funcionar les Corts Constituents durant un nombre de dies suficient per a poder tenir una idea de la futura actuació d'aquesta Cambra. Es pot ja assegurar que malgrat haver-hi en aquestes Corts, com en tots els Parlaments de canvi de règim, un gran nombre de desconeguts i àdhuc de medietats, hem tingut la sort que la demagogia no sigui el lema d'aquest Congrés. El Parlament sembla capacitat per cooperar eficaçment a l'obra dels governs de la República. Ara s'ha demostrat que tenia raó el

l'excepció, com ja hem dit, de l'Esquerra. La majoria parlamentària no va dissimular la seva decepció per l'actitud dels catalans. El senyor J. Ortega i Gasset va dir que els catalanistes s'havien situat en un dislate acantillat. Els visques a la República eren dirigits, com projectils, contra els catalans. Com si els catalans no fossim republicans de tota la vida!

Les causes de divergència entre la majoria i la minoria catalana són molt comprensibles, comprensibles per a nosaltres, No

Els ministres del govern que ha de presentar a les Corts, com a ponència seva, l'Estatut de Catalunya, asseguts al banc blau el dia de la inauguració del Parlament

senyor J. Ortega i Gasset abans de les eleccions quan deia que havia estat superat el perill que anés al Parlament el pitjor de cada poble, i que tres setmanes abans de les eleccions s'havia iniciat un campionat d'emulació per veure qui portaria a les Corts un equip millor de diputats.

El Congrés ha donat proves suficients per a poder dir que no cal tement la seva obra. Quan el debat sobre els resultats de les eleccions de Sevilla, el Parlament va demostrar que té un esperit civil i que no tolerarà les faccides dels militars de pronunciamiento, encara que aquests militars es decantin i pronuncin cap a l'esquerra. El comandant Franco sortí molt disminuït d'aquest debat, tan disminuït que no és gaire probable que senti mai més el desig de sollicitar l'atenció del Parlament. Ha vingut després el debat sobre els fets de Sevilla, i tot el Parlament, menys una part de la minoria catalana, ha estat al costat del Govern. El vot de confiança fou adoptat per aclamació, amb

hi ha cap mena de sincronisme entre el moment i l'actuació del Govern de Madrid i del Govern de la Generalitat. A Madrid estan en plena època de govern: aquí encara no tenim tota l'autoritat i hem viscut fins ara pensant només en l'Estatut. Els republicans de Madrid haurien de fer-se càrrec que si en aquest moment es trobessin en situació d'haver de fer votar la Constitució per mitjà d'un referèndum, l'obra de govern quedaria, per aquest sol fet, quasi paralitzada, i de la manera més natural es veurien obligats a fer vots. I com que no hi ha altra manera de fer vots que transigint, potser arribarien a pactar amb els reaccionaris, error que no ha pas comès la minoria catalana.

Certament, per la minoria catalana, la situació era molt més complicada que per als grups governamentals. Seria deplorable que d'un episodi transitori, d'una maniobra que no podia perjudicar ni al règim ni al Govern, es pretengués treure'n conseqüències. No hi guanyaria res ningú. A més, seria desproporcionat adoptar una actitud d'hostilitat a l'hora de discutir-se l'Estatut. Els resultats serien molt més greus que el fet d'haver negat uns quants vots al Govern. Tot Catalunya diria que Espanya no ha canviat, i s'arribaria a la conclusió que per a resoldre un problema de llibertat cal recórrer a ressorts il·legals.

La República no cometria aquest error. No volem ni admetre que la República regategi l'autonomia de Catalunya. Es mostruós pensar que la República pugui trobar repugnància a destruir l'obra de Felip V i de tots els Borbons. I cal pensar que una Catalunya descontenta seria el corcò del règim.

AIGUA DE ROCALLAURA

A DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampollles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

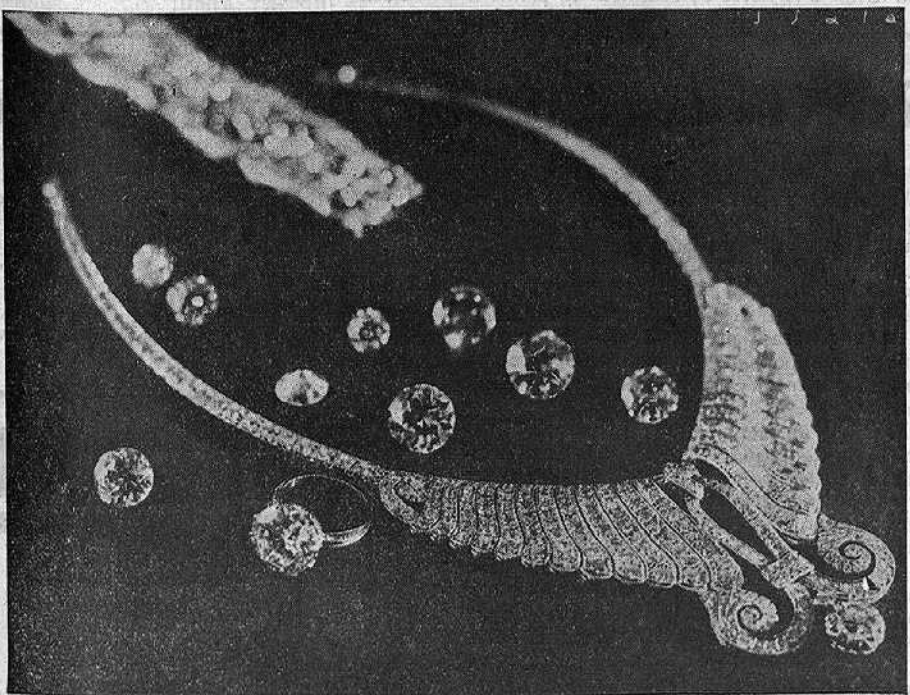
FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

J. R O C A

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

Mirant a fora

Evidentment

Montagu Norman, governador del Banc d'Anglaterra, és d'una elegància refinada. Posseeix un guarda-roba remarcable, àdhuc a Anglaterra, de ben proveït que està.

—Sempre canvieu de vestit—li va dir un dia Snowden, que no és tan primmirat en el vestir—. Quants vestits teniu en exercici?

—Una dotzena constantment—respongué Montagu Norman—. I vós?

—Jo? Dos... i trobo que ja n'hi ha prou, tota vegada que tinc costum de només portar-ne un a la vegada—respongué Snowden.

Simplicitat

El nou president de la República Francesa, Paul Doumer, serà la desesperació del cap del protocol, de Fouquières. A més a més de l'afició que demostra a escapar-se dels polícies que no l'han de deixar de petja per guardar-lo, Doumer entén alliberar-se en tot el possible de l'aparell ostentatori a què obliguen les minúcies del ceremonial.

Al capdavant, no hi ha res en la Constitució, ni en les lleis o decrets, que obligui el President a seguir aquelles minúcies. Aquestes daten del temps de Felip Faure, que tenia el gust de les grandeses i pensava que calia, per al prestigi exterior de França, voltar la presidència de la República d'una pompa digna de Lluís XIV. Ell mateix redactà un quadern de prescripcions que han restat en ús a l'Elisi i que, no essent fonamentals, cada President retalla una miqueta. Però això fa posar la cara llarga al cap del protocol, i Doumer no s'està de preguntar:

—Quan li toca jubilar-se, a M. de Fouquières? Estic segur que en tot el món no hi ha un altre cap de protocol tan rigorós!

Esportivitat

Doumer ha quedat sorprès de l'emoció causada per la seva abstenció al match de dobles de la Copa Davis, i més essent aquest any un francès, Cochet, el vencedor. S'ha dit que el President no era esportiu. Però això encara ha augmentat la seva estranyesa.

—Es veu—ha dit—que ésser esportiu és mirar com els altres fan esport.

Nocions de dret internacional

Les dona, des de L'Européen, Georges-Armand Masson. Heus-en aci algunes:

El respecte de la fe jurada és una forma d'idolatria que ja no és practicada en els països civilitzats.

Rep el nom de tractat un conveni gràcies al qual dos o tres Estats es comprometen solennement a fer una cosa, amb el ben entès que només la faran si en tenen ganes.

Es inexacte de dir que una conferència ha fracassat. Una conferència no fracassa mai. Efectivament, almenys té sempre per resultat la convocatòria d'una altra conferència.

S'anomena moneda sana una moneda que encara no està malalta.

El dret dels pobles a disposar d'ells mateixos no comporta pas el dret a disposar de llur diner.

Els particulars només presten als rics. Els Estats només presten als que han fet fallida.

Els capitals són d'una naturalesa covarda. Un no-res els fa fugir. Diuen que el diner no té olor, però segurament té olfacte.

El confort i la delinqüència

A Point-Hope, nord d'Alaska, el capità Marchal, de la policia dels Estats Units, estava tot orgullós de la seva presó model, inaugurada ara fa dos anys per uns esquimals delinqüents. Però en tan poc temps aquesta presó ja resulta petita. Els que hi han estat detinguts han fet córrer entre tots els esquimals que s'hi estava molt ben alimentat i calent, durant el terrible hivern polar. I per això, a partir d'aquesta primavera, s'han multiplicat tant els delictes, seguits de les detencions del cas, que el capità Marchal ha hagut de demanar a Washington que aviat siguin votats nous crèdits per a l'engrandiment de la presó.

Virtut

Es una història de crisi, que passa a Berlín, si ens hem de creure el satíric Ulk.

—Jo—diu la noia—visc modestament en una habitació moblada, jo mateixa em faig la cuina i la roba... Oh, si volgués acceptar les ofertes que em fan! També podria tenir un bon auto, un abric de pells i tants diamants com volgués...

En aquest moment intervé l'humorista Roda Roda:

—Senyoreta, em penso que exagereu la situació del mercat...

La crisi de l'habitatge

Text d'una circular d'un escultor marbrista que un amic ens tramet de París:

«Adquirir una concessió perpètua en un cementiri de París, s'ha convertit en molt difícil. El cementiri de Montmartre està complet des de fa temps i el de Passy no lliura concessions a menys de 56.000 francs. Al Père-Lachaise, on existeixen terrenys de 11.000 francs, preu mínim dels grans cementiris, el sol és fangós i sovint conté aigua, la qual envaeix les tombes.

«Però al cementiri de Montparnasse, un recent acondicionament, que serà el darrer i que només comprèn concessions perpètuas, permet encara de trobar nous terrenys.

«El preu és el mateix que el del Père-Lachaise, però amb l'enorme avantatge que el sol no conté aigua.

«Si la proposta us interessa, a vós o a persones de la vostra família i relacions, tingueu la bondat d'informar-me'n sense dilació, ja que aquests terrenys, a causa dels avantatges que presenten sobre tots els altres i de llur nombre restringit, sens dubte seran esgotats dintre un o dos mesos.»

O sigui que a París és tan difícil trobar allotjament viu com mort.

LES LINIES AERIES INTERCONTINENTALS

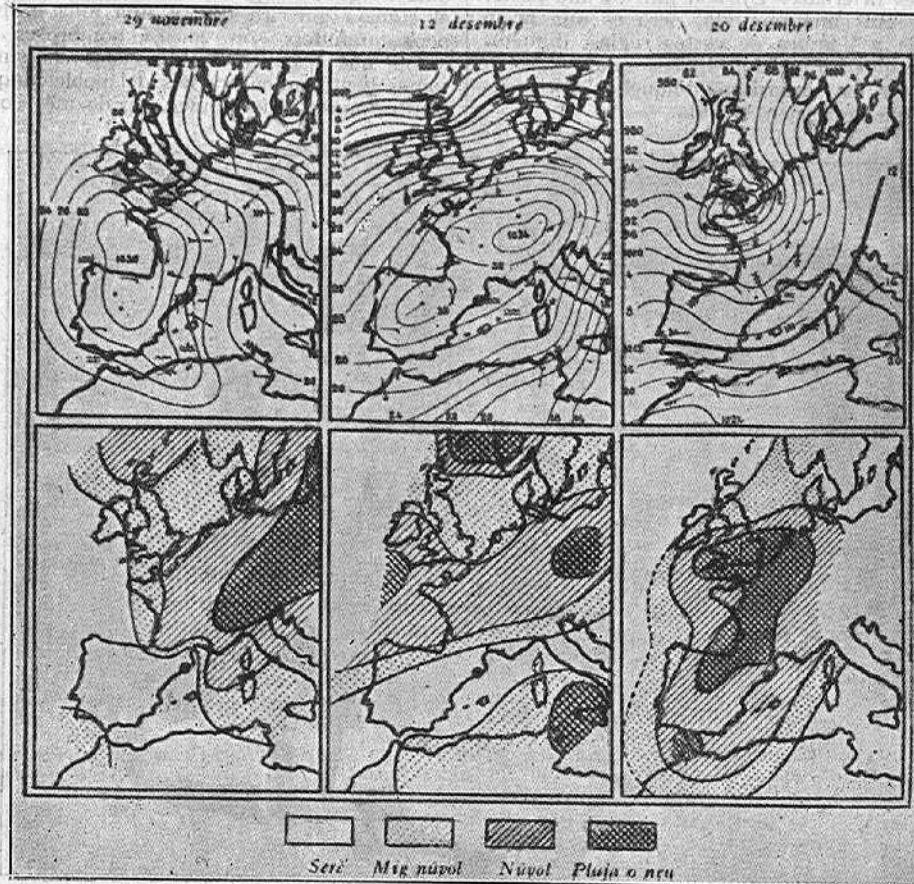
La millor ruta natural

Per Espanya, i precisament per Barcelona i la Costa mediterrània, passa la millor ruta aèria natural que uneix Europa amb Àfrica i Amèrica.

Les aus d'emigració que havent passat l'estiu al Nord d'Europa i àdhuc a Sibèria, es dirigeixen a hivernar a Àfrica o a Amèrica, segueixen aquesta ruta. És un fet no solament comprovat pels ornitòlegs, sinó també pels caçadors que practiquen llur esport al llarg de l'esmentada Costa, particularment els que freqüenten els deltes del

sula engendra l'anticicló ibèric, amb bon temps, vents fluïxos i boires a les planes altes i damunt dels deltes dels rius.

Aquestes boires són les que dificulten, malgrat el bon temps general, la travessia aèria per l'interior de la península. També són un obstacle per a la instal·lació d'aeroports prop de les desembocadures dels rius, on a la boira s'afegeixen sovint les brumes matinals, com es pot observar en els camps d'aviació existents a Barcelona—menys en el de la Volateria, per la seva proximitat

Cartes isobàriques—les de dalt i de nuvolositat i precipitació—les de baix—del Servei Meteorològic, en les quals es veu clarament la «faixa serena» de què frueix la península (per bé que en la part central d'aquesta sovintegin les boires), que en fa la ruta aèria més afavorida atmosfèricament d'Europa.

Llobregat i de l'Ebre i l'Albufera de València, on sovint són morts ocells procedents de regions molt allunyades de la nostra.

El fet que les aus emigrants, guiades per l'experiència atàvica, escullin l'esmentada ruta, ja és una demostració de la seva excel·lència. En efecte, la ruta que passa per Barcelona és la millor per a les relacions intercontinentals, no sols per tenir distàncies més curtes per als salts sobre l'Atlàntic, sinó per les seves condicions atmosfèriques.

La primera qüestió, la de reduir la longitud dels salts sobre l'Oceà, serà arranjada amb procediments ja en vies d'estudi: creació d'illes flotants, o aterratge sobre els grans transatlàntics, com ja s'ha posat en pràctica. Però les condicions atmosfèriques són immutables.

Les dades exposades a continuació i el gràfic adjunt, aquelles i aquest del Servei Meteorològic de Catalunya, confirmen la tesi que Barcelona es troba situada en la millor ruta aèria intercontinental.

Les cartes isobàriques i de nuvolositat i precipitació demostren que la major part de Catalunya, i sobretot la Costa, estan privilegiades—massa i tot des del punt de vista agrícola—quant a condicions atmosfèriques que faciliten la navegació aèria. Cal dibuixar la «faixa serena» la major part de dies de l'any damunt la nostra terra.

Per exemple, el gràfic del 20 de desembre és el que correspon a un dia lleugerament plujós, bastant rar en tal època de l'any, i no pertany pas a un any excepcional, sinó al règim atmosfèric general de tots els anys.

La persistència d'un règim d'altres pressions baromètriques en el S.O. europeu té com a conseqüència les condicions atmosfèriques favorables d'Espanya. La influència de l'anticicló de les Açores sobre la península

al mar—, situats dintre la zona d'influència del Llobregat.

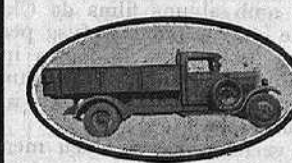
La freqüència d'aquestes boires pot constituir un perill menor per als pilots locals, ja que aquests coneixen de sobres la topografia de la regió, però no deixa mai d'ésser un perill per a l'establiment d'un aeroport destinat a línies aèries regulars.

Aquest règim de bon temps és, de vegades, interromput per llebeigs i llevantedes. Però són de curta durada.

Així, doncs, a la favorable situació geogràfica d'Espanya cal afegir l'altre factor favorable de les condicions atmosfèriques, que fan que Catalunya i Andalusia es trobin cridades a ocupar un lloc preeminent en el futur tràfic aeri intercontinental. Tot és qüestió de saber aprofitar aquesta posició privilegiada, més tenint en compte que Portugal pot ésser un rival seriós i la seva competència temible, per la seva situació sobre l'Atlàntic, encara que calgui comptar en contra seu les condicions atmosfèriques, que el posen per dessota de Catalunya com a favorables per al tràfic aeri intercontinental per sobre de la península.

Cal, doncs, que tots pensem en aquesta situació privilegiada de trobar-nos en la millor ruta aèria d'Europa, i aprofitar-ho.

FREDERIC ARMANGUE

Hispano Suiza

Camionetes ràpides 2 T

Conservi la pell sana, neta, jove, fresca i gemada
Afaiti's depressa, amb higiene, simplement
Això ho aconseguirà
amb la

PASTA Nix

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIU

Laletana, 18, Pral. B. - Barcelona

EL CINEMA

MENTIDES PANORAMA L'actualitat a París

A mig camí entre la veritat i la mentida, com diu Paul Reverdy, tota obra d'art de caràcter narratiu destinada a l'exposició d'un fet divers, d'indole moral, és una mentida que no ho sembla, és a dir, una mentida que es fa creure. Un bon film és una ficció, i per tant una mentida, però és una ficció ideada a l'ombra de certes regles, diguem-ne regles dramàtiques, les quals tracten d'imitar les sinuositats d'aquelles altres regles que governen la vida.

els films d'origen netament americà una idiosincràsia determinada. Busquem-hi les mentides.

Característiques tècniques i al mateix temps característiques ideològiques. Ara, amb l'aiguabarreig d'influències estrangeres, el cinema americà esdevé una mica tèrbol, però tanmateix són encara nombroses les cintes que traeixen amb netedat els símptomes genuïnament racials del poble ianqui, i entre aquests símptomes cap de més cons-

"Le Million" de René Clair

Tota la crítica està d'acord a proclamar el nou film de René Clair, *Le Million*, un film excel·lent, i el que és més, un autèntic film sonor.

Una partitura còmica acompanya i explica l'acció. Tota mena de personatges hi tenen els seus recitatius lírics reveladors de llurs ànimes. A més, un chor invisible comenta l'acció, resumeix les intencions i aporta tota classe de xafarderies picants, constituint tot plegat una bella concepció de l'opereta cinematogràfica, més cinema que tot el que ha fet fins ara Lubitsch a desgrat del seu gran talent.

The Observer, de Londres, escriu, a propòsit d'aquest film:

«La tècnica de René Clair és precisa i mesurada, fonamentada damunt la tècnica americana, la més madura de totes les existents; però aquesta tècnica la veiem traduïda en una llengua personal i original.

«Deixeble, en un principi, de Chaplin, René Clair ha deixat al mestre amb la seva peculiar manera d'acceptar i treure partit del nou instrument sonor i d'interessar-se al caràcter de les coses més que a l'individu.

«Hi ha en el director francès qualitats d'esperit i de judici que donen a les seves acrobàcies, als seus gags, una valor superior a un valor singularment tècnic.

«La sonorització és la veritable star d'aquest film. De totes maneres, cada personatge, àdhuc el més insignificant, és tractat amb tanta intel·ligència del gènere còmic, cada episodi és conduït amb tanta habilitat, que és amb una joia sense mescla que ens abandonem a l'espectacle de la farandula de tants gais comparses evolucionant en un món a la inversa on no hi ha lloc ni pel seny ni per la reflexió crítica.»

"La mà que estreny"

Del cinema que veiem en la nostra infància o adolescència, tots recordem *Els misteris de Nova York*. Aquest títol resumeix tot l'atractiu dels misteris apassionants i feia creure en una Amèrica país de grans crims i de detectives tan miraculosos com els criminals.

Dos anys enrera, Epstein fabricà una versió reduïda d'aquest film (600 metres només, mentre que la versió original en tenia 7.000), que provocà protestes perquè duia uns títols tendint a ridiculitzar el film.

Hom sap que el gust pels films policíacs segueix tan viu com sempre, però no era possible de trobar una còpia dels famosos *Misteris*, que segurament hauria tingut un gran èxit en una de tantes sessions retrospectives.

Llegim que la Cooperativa Internacional del Film Independent ha descobert una còpia dels *Misteris*, probablement la única existent a França, i ha decidit de compondre'n una nova versió, el muntatge de la qual ha confiat al jove cineasta René Emalsen. De totes maneres, el metratge de la cinta ha quedat reduït a 2.500 metres en comptes dels 7.000 de la versió primitiva. Cal dir que molts rètols han estat suprimits, ja que el públic d'ara està més entrenat que el d'aquells temps i l'acció del film no necessita abundants explicacions. D'altra banda, calia rompre tan poc com fos possible el dinamisme del film.

Sembla que René Emalsen ha fet una reducció del film sense mutilar-lo, i alhora deixant-lo més a prop dels gustos de l'espectador d'avui.

Com algú recorda, *Els misteris de Nova York* és un film diferent del que acostumen a ésser els films policíacs. La intriga és desentèn de la versemblança, la qual només és condicionada per les extraordinàries invencions científiques dels dos enemics: el detective Clarel i la Mà que estreny.

Al Vieux Colombier de París serà passada aquesta exhumació d'*Els misteris de Nova York*.

Trobem que fóra interessant de passar aquest film a Barcelona, en les sessions especialitzades de Studio Cinesa, per exemple.

Abraham Lincoln

Walter Huston ha tingut al seu càrrec el paper d'Abraham Lincoln en el film que sobre la vida del famós president ha estat projectat als Estats Units amb gran èxit. L'actor conta que un dia, en una reunió d'amics, una noia li preguntà qui era Lincoln.

—No ho sabeu, de debò?—preguntà Huston.

—No—va dir la noia, i va creure convenient afegir: —La meua germana tampoc no ho sap.

La germana va confirmar aquesta ignorància. Huston, breument, explicà que Lincoln era un gran home que havia alliberat els esclaus i salvat la unió dels Estats Units en una època en què corria perill.

—Oh!—va fer la noia, com a excusa.—Fa tant de temps que no lleigxo el diari!

Abel Gance a Rússia

Abel Gance és a Rússia. Entre altres coses dignes de menció, el director francès ha gestionat amb èxit l'entrada de films europeus en els dominis de la U. R. S. S. Naturalment, no s'ha oblidat, en introduir allí les produccions europees, del treball, i ha donat a conèixer al públic moscovita el seu gran film *La Roda* en una versió sonora que ara acaba de rodar el propi autor.

Actualment pensa continuar damunt del terreny el seu film *Napoleó*, amb una segona part titulada *La campanya de Rússia*. El film serà parlat, però per respectar la realitat històrica els francesos parlaran francès i els russos el rus. No passarà el que fins ara hem vist en tots els films, en què, passat allí on passi l'acció, els personatges parlen en anglès si el film és d'origen americà o en francès si és fet a França. Abel Gance, home de novetats, sempre en té a punt. Podria filmar després *La confusió de llengües* o *El drama de la torre de Babel*.

COMUNICAT DE LA UNIO D'ARTISTES A LES PRODUCTORES AMERICANES

El nou mètode d'adaptar els films ianquis a diversos idiomes europeus, ha estat rebut a França amb una doble hostilitat. La crítica sensata i independent assenyalava la falta d'emoció i d'equilibri que existeix entre la imatge visual i la imatge sonora, i els artistes professionals es disposen a

potència francesa—i creiem que europea—que ha sortit a l'encontre—amb una oposició ferma i eficaç—d'un mètode basat en principis absolutament comercials que amenaçaven seriósament el cinema europeu. La traducció de films ja és per ella mateixa un gran perill i una desracionalització del propi cinema. Però aquest mètode dels dobles és encara més pernicios i més mancat de realitat, d'equilibri cinematogràfic. Per això aplaudim els mitjans emprats per combatre'l i reprotxem la passivitat espanyola davant tots els atropells que quotidianament es cometien amb els nostres artistes, amb els nostres ambients i amb les nostres possibilitats cinematogràfiques.

«GABBO LE VENTRILOQUE», FILM DE JAMES CRUZE, INTERPRETAT PER ERICH VON STROHEIM

Per refermar els nostres comentaris anteriors, heus aquí unes notes sobre un film ianqui que es projecta actualment en un cinema dels boulevards en la seva versió francesa. Es tracta d'una obra genialment concebuda, amb materials valuosos per al film parlat. Està basada en una novel·la de Ben Hecht, realitzada per James Cruze, i és el primer film parlat de von Stroheim i Betty Compson.

Degut a la seva gran quantitat de diàleg i a com hauria estat costosa una versió integral en francès, s'ha recorregut al trucatge dels actors, s'han suprimit uns quants centenars de metres del diàleg i s'ha aconseguit un film, parlat en francès, aparentment bo.

No obstant, quan s'està en el secret d'aquestes coses, quan se sap que els actors de la versió original no parlen francès i que el francès que sentim ha estat pronunciat posteriorment en una cambra reduïda i davant una projecció silenciosa, aquesta sincronització tan perfecta en un principi comença a semblar-nos menys justa i a descobrir-nos detalls que palesen la impostura realitzada.

Però, amb tot, en *Gabbo le ventriologue*—repetim—hi ha una idea cinematogràfica essencialment sonora: un ventríloc. En el cinema parlat és una troballa que ofereix grans possibilitats per a més endavant. Stroheim, en el seu rol de ventríloc, es divideix en dues meitats. En l'una és l'artista bufat, convençut de la seva vàlua i inflexible i esquerp per als altres. En l'altra és el seu subconscient qui parla aprofitant-se dels seus minuts, qui discuteix amb ell mateix i qui es reprotxa les excessives dureses que té envers tothom qui el tracta. Stroheim, bon actor de cinema sempre que no pretén incorporar galans, s'ajusta excel·lentment al seu paper. En el rol hi ha quelcom d'aquella cosa encarcerada i una mica filosòfica que tant agrada a Stroheim, i així li ajuda, li abona la seva tasca.

Sense aquesta cosa falsa del «doblen» en els diàlegs i sense els salts que continuament dona el so (cada vegada que passa del Western Electric de les escenes que resten de la versió original al Gaumont-Petersen-Poulsen dels diàlegs posteriors), com idea i com realització cinemàtica, *Gabbo le ventriologue* ens hauria entusiasmat. Així, solament aconseguí indignar-nos una mica.

JUAN PIQUERAS

París, juliol de 1931.

Ruttmann i el film amateur

M. Walter Ruttmann, l'autor ben conegut de *La Melodia del món*, el film que MIRADOR presentà en una de les sessions del darrer curs, és avui un dels productors més independents. La seva producció resta al marge de la gran producció comercial. Potser aquesta circumstància augmenta l'interès que poden tenir les seves opinions sobre la producció independent i el cinema amateur.

«El film amateur, diu Ruttmann, existeix, el mateix que existeix la foto d'amateurs i existeixen aficionats en totes les altres arts practicades per no professionals.

«La major part dels films amateurs són dolents. Molts d'ells no consisteixen sinó en una demostració que el golf és una cosa ben important, que és una cosa encisadora pendre el te en el jardí de la tieta o bé ens il·lustren sobre la creixença d'un bebè.

«Què és un film amateur? I abans que tot, què és un amateur? L'amateur és un personatge el qual és considerat amb indulgència. Cal convenir que moltes vegades és una mena d'home convençut que ha de brodar un mal poema d'amor en un dia de primavera. Però també hem de convenir que moltes vegades és un home a la recerca d'un objectiu seriós, i sobretot d'un objectiu situat lluny de les rutes freqüentades d'una fàcil rutina pels professionals.

«L'art exigeix tres coses essencials: l'amor, el talent i el treball, tres elements que es combinen en el resultat final.

«L'amor i el talent si no s'apunten en una tècnica consumada, no poden conduir sinó a un dilettantisme indisciplinat. Però el talent i la tècnica sense l'amor, sense poesia, sense nervis, no produiran altra cosa que un decoratiu inanimat. Car, qui és capaç d'establir matemàticament la bellesa d'una flor?»

Per il·lustrar els seus punts de vista sobre el cinema parlat, Walter Ruttmann es refereix a un film amateur de M. M. Winter

i Ribon titulat *J'avais un amant fidèle*. Com que hi ha poques probabilitats que els nostres lectors vegin aquest film, ens abstenim de transcriure les observacions que entorn d'ell fa l'il·lustre cineasta. Les paraules que n'hem transcrit ja tenen un caire prou abstracte per convenir a qualsevulla obra que sigui.

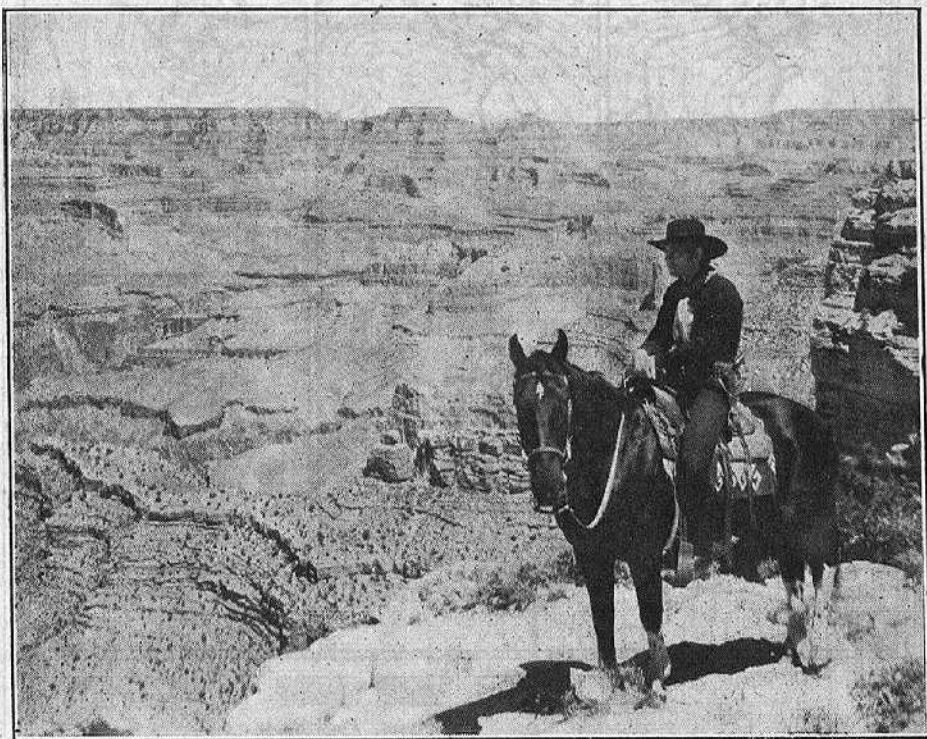
URODONAL

treu el dolor de ronyons perque dissolt l'acid úric

Estic satisfet del resultat obtingut amb URODONAL en tots els casos en que està indicat.

DR. DOMINGUEZ RIBON
Catedràtic de la Facultat de Medicina de Sevilla

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

D'un film cavallístic de Vidor, que ha d'acabar bé per força

El film és una ficció que s'imposa amb tot el dramatisme dels successos reals perquè, encara que no real, és possible, i si algú ha dit que el cinema era la manera més real d'expressar l'irreal referint-se amb seguretat a aquelles obres nascudes de la més lliure imaginació, també s'ha dit que ell és la manera més irreal d'exposar el real, i cap altre mitjà d'expressió no pot donar-nos amb tanta penetració l'espectacle de la vida més pròxima. I el món marxa i *Alèluia*, heus aquí dos exemples típics.

La gent incapacitada per a una ampla vida artística insisteix molts cops en aquell aspecte fictici, i com sigui que els autors semblen preferir els casos insòlits, acaben per considerar en globus les obres com un món de convencionalisme, allunyat del món on ells viuen. «Això només es veu en els films», els sentim dir, i no cal dir com les falòrnies i absurditats amb les quals els directors incapacitats omplen llurs films no sembla sinó justificar un punt de vista que sembla alimentar-se en una franca acceptació de la vida amb tot el seu prosaisme.

Tanmateix moltes vegades el que fa refusar un film el mateix que una novel·la—i en el cinema és on això succeeix més sovint, per tal com afecta un públic més vast, i per tant amb un nivell mitjà de cultura més deficient—és una certa miopia intel·lectual, que fa que hom cregui els límits del possible extremadament reduïts. Les novel·les de Dostoievsky, que poden semblar inversemblants a un lector de George Ohnet, són incontestablement d'una pregona evidència. El mateix passa amb alguns films de Clarence Brown, que el gros públic refusa perquè es resisteix a acceptar-ne la lògica intrínseca, pretextant que la conducta de llurs protagonistes és massa incoherent per interessar-se per ells i per llurs actes.

Però si hi ha veritats que semblen mentides, és incontestable que no tot en el cinema és veritat, altrament si això fos, el cinema deixaria d'existir en tant que art.

Hi ha mentides expressament cinematogràfiques? Hi ha de moment les que atecfen la forma mateixa cinematogràfica. Supressió del relleu i del color i reducció a successions de molts esdeveniments que es donen simultàniament, canvis constants de distància focal que crea una escala de dimensions d'una gran puixança expressiva. Però hi ha després les mentides que atecfen al contingut mateix de l'obra, i és d'una d'elles que volem parlar ara d'una manera especial.

Naturalment que cada obra comporta les seves mentides, però hi ha mentides que reapareixen d'una manera persistent. És innegable que quan parlem del cinema americà, per exemple, tot seguit ens entenem; amb això signifiquem que atribuïm a tots

tant que aquell que podríem denominar la mentida del triomf de la justícia.

Els films americans acaben bé, no compten en regla general sinó un final feliç, afirmen incansablement la fe en el triomf final de la justícia, i tot això amb tanta insistència, mesclada a voltes de puerilitat, que no sembla sinó que aquests finals no siguin tan sols un truc comercial, sinó una pura exigència estètica del poble americà.

Un poble llençat de ple a l'acció que és mou sota el signe de l'èxit, un poble animat d'una fe que és el secret de llur prodigiosa ascensió material. I els films diuen a la seva manera aquella fe, desmentida sempre pels fets, però renaixent sempre en l'ànim de la gent.

Aquesta mentida deliciosa dels films ens aparta d'una gran valor estètic. No recordem quin assagista grec deia que Eurípides parlava dels homes tal com eren, però que Sòfocles parlava d'ells tal com haurien d'ésser. L'artista, vexat per tot el que en el món contradiu la norma moral, és revenja en les seves obres, redreçant torts i satisfent la seva set de justícia.

Potser aquesta mentida dels films americans és una mentida covarda; moltes vegades és tan poc assenyada, que podem pensar-ho; però en els grans films, en els que són bells de debò, i en primera fila, eminentment representatius, els films de Douglas, no; aquesta mentida no és una covardia, sinó una afirmació d'una gran valor moral, una protesta contra el món elevada en nom dels més enlairats interessos de l'home i qui sap si en el fons quelcom més i tot, la confiança que el triomf de la justícia, que la multitud té per la gran veritat, no és sinó una enganyosa aparença.

L'art, deia Oscar Wilde, és la protesta de l'home enfront de la Natura.

JOSEP PALAU

Ja ho sabeu...

—que Mary Pickford ha expressat el desig que quan es mori els seus films siguin destruïts?

—que *Matrimoni de príncep*, de von Stroheim, és una continuació de *La marxa nupcial*, del mateix director? Hi retrobem els mateixos intèrprets: l'autor, Fay Wray, Zasu Pitts en els mateixos papers.

—que corre el rumor que la Radio Corporation of America està a punt de construir dues estacions d'assaig per a televisió?

—que el film en el qual apareixerà pròximament Nina Mae Mac Kinney, la inoblidable protagonista d'*Alèluia*, és *The lady from New Orleans*?

—que Monte Blue, el d'*Ombres blanques*, seduït pel parant, pren llicons de cant i de dicció?

—que el decorador i cartellista Paul Collin escriu l'argument d'un film?

—que a Nova York *Le million* no ha agradat tant com *Sous les toits de Paris*?

—que ha mort Harry Reichenbach, agent de publicitat al qual es deuen els descobriments de Douglas Fairbanks, Marguerite Clark, Rudolph Valentino i altres moltes estrelles?

—que la versió alemanya d'*El presidi* ha estat obra de Fejos, i que la crítica ha trobat aquest film inferior a *M*, de Fritz Lang, sobre un tema semblant?

—que el nou film de Pabst tindrà per escenari dues mines, una de francesa i una altra d'alemanya?

—que el pròxim film de Clarence Brown és *Emma*? Marie Dressler és la protagonista.

—que Henry Bernstein treballa en la confecció d'un *scénario* destinat a Joan Crawford?

—que la pròxima temporada tornarem a tenir films de Janet Gaynor? Dos d'ells amb Charles Farrell. Potser la parella començarà a ésser monòtona.

CANISERIA
FITO
BARCELONA

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Què és la neurastènia?

Els excessos de tota mena, els disgustos i conturbacions donen lloc a una debilitat del sistema nerviós, que es tradueix en insomnis, falta de gana, vertigens, malestar, símptomes tots de neurastènia, que són vençuts amb tanta major rapidesa com més de pressa és atacat el seu origen amb l'energic reconstituent FOSFO-GLICO KOLA DOMENECH, que en pocs dies torna el benestar i els desigs de viure.